

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

27. An hæredes tutoris de levi culpa teneantur? Et supponitur tutorem, vel curatorem teneri de dolo, lata, & levi culpa. Et notatur, quod in contractibus, aliisque negotiis interdum, (sub quo & lata ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

rator, non exactissimam, atqui exacta diligentia opponitur culpæ leui, exactissima verò culpæ leuissima, proinde cum à negotiorum gestore exigitur dumtaxat exacta diligentia, significatur, ipsum de leui saltem culpa teneri.

11. Quintò, cui simile est quod in *l. si pupilli 6. §. ult. ff. de negot. gest.* à negotiorum gestore exigitur, vt diligens sit, non etiam vult diligentissimus, cui conlequens est in negotiorum gestore culpam leuem, & non leuissimam vindicari.

Sup hoc in
B. l. not.
præterita
principio

12. Sed hic etiam intrat alia curiosa quæstio, nam hæredes tutorum si negotia à tutore defuncto cepta perfererint, habent actionem negotiorum gestorum, & aduersus ipsos actio negotiorum gestorum tenetur de eo sanè, quòd dolo, aut culpa tutoris perperam gestum est, datur in hæredes actio *l. 1. C. de hered. tut.* sed vtrum de dolo saltem, & lata culpa, an verò etiam de leui culpa defuncti tutoris conueniri possint, controuersum est.

Sunt enim, qui hoc affirmandum existimant, è quorum numero sunt Cuiac. *l. 13. obseru. 10. & 21. obseruat.*

2. Notam *1. amicab. respons. 23. Mercerus 2. opin. 24.*

13. Primò. Etenim constat inter omnes actionem tutelæ non solum de dolo, & lata culpa, sed de leui etiam culpa competere *l. 23. ff. de reg. iur.* atqui hæc actio tutelæ in hæredes est transitoria, vt quæ ex quasi contractu descendat, & rei sit persecutoria *§. 1. de perpet. & temp. act.* Hinc itaque dicendum videtur hæredes quoque tutoris de leui culpa conueniri posse.

14. Secundò. Accedit, quòd cum hæredes tutoris de dolo defuncti, adeoque de eius delicto conueniantur, multo facilius de leui culpa conueniri possint.

15. Tertio. Idem confirmat *l. 4. §. 1. ff. de fideius.* vbi Vulpianus *Negligentia aut planè propria heredi non imputabitur*; ex quo Cuiacius, ergo tutoris negligentia heredi imputari colligit.

16. His tamen non obstantibus mihi magis placet opinio Antonij Fabri *l. 1. coniect. 12.* qui contendit hæredes tutoris de lata solum culpa, non etiam de leui teneri.

17. Primò. Hoc siquidem expressè Vlp. confirmat in *l. 4. ff. de magistr. conueniend.* In qua non similiter ait, hæredes magistratuum vt ipsi tenentur; nam nec hæres tutoris negligentia nomine tenetur; nam magistratus quidem in omne periculum succedit: Hæres ipsius dolo culpæ proximæ succedaneus est. His verbis diserte asserit Vlp. hæredem tutoris negligentia nomine non teneri, per negligentiam autem nil aliud, quàm culpam leuem intelligit.

18. Respondet Cuiacius, quod Vlp. dicit, hæredem tutoris non teneri negligentia nomine, id non de negligentia tutoris, sed de propria ipsius hæredis negligentia exaudiendum; Verùm præterquam quòd hoc diuinatorium sit, refellitur etiam eò, quod hæredem tutoris similem dicit Vlp. heredi Magistratus, atqui Magistratus hæredis nulla potest esse propria culpa in eo, quòd non idoneè satis datum sit, relinquatur itaque quod hæres negligentia tutoris nomine non conueniatur: accedit, quod longè facilius quis de propria culpa, quàm aliena teneatur? Si itaque, vt Cuiacius concedit, hæres tutoris non tenetur de culpa propria, multo minùs conueniri poterit de culpa aliena, tutoris videlicet. His adde, quòd *I. C.* subiiciat hæredem culpæ dolo proximæ succedaneum esse: quibus verbis luculentè Vlp. significat, sibi de culpa ipsius tutoris, ac Magistratus, in quam hæredes illorum succedant fermonem esse.

Sup. hoc ad
literam in
§. Secundo
de qua. Ref.
§. q. Sed in
sine aliquib.
additis.

19. Secundò. De qua culpa hæredes magistratuum tenentur, de eadem, & hæredes tutorum conueniri queunt. Siquidem ad hæredes tutorum, ad hæredem Magistratum, & vice versà quoad propositum thema bonum, ac validum argumentum duci, probat *l. 4. & l.*

6. ff. de magistr. conueniend. Atqui hæres magistratus de culpa solum lata conueniri potest *l. 2. C. de magistr. conuen.* In qua Alexander Imperator in hæredes magistratus cuius non lata culpa pupillo non sit idoneè cautum, ait non solere actionem dari: Et in *l. 4. ff. eodem*, dicitur hæredem magistratus in culpam dolo proximam, hoc est in latam culpam succedere; & in *l. 6. ff. eod. tit.* Hæredem magistratus teneri si tanta fuerit magistratus culpa, vt omnem cautionem omittet: Item non aliàs in hæredes actionem dandam, quàm si euidenter magistratus cum minus idoneis fideiussoribus contrahat: Quocirca, & tutorum hæredes non de alia, quàm de lata culpa conueniri poterunt.

20. Respondet hic quoque Mercerus adductam *l. 4. magistr. conueniend.* intelligendam de culpa ipsius hæredis propria, quam contraxerit in persequendis illis, quæ per tutorem defunctum inchoata, non verò absoluta fuerunt, & perfecta *l. 1. & l. ostendimus ff. de fideius. & nominat.*

Sed Cuiacij, hanc, & Mercerij responsionem ad Vlpiani responsum non quadrare dicendum est.

RESOL. XXVII.

An hæredes tutoris de leui culpa teneantur?

Et supponitur tutorem, vel curatorem teneri de dolo, lata, & leui culpa.

Et notatur, quod in contractibus, alii que negotia interdum, (sub quo & lata culpa continentur) interdum leuis interdum leuissima culpa præstanda venit.

Dolus, & lata culpa præstantur in deposito.

Culpa leuis præstatur in emptio, locatio, in dote, in pigore, & in societate.

Diligentia, sine leuissima culpa, (qua duo, sibi inuicem opponuntur,) est præstanda incommode. Ex p. r. tr. 7. & Milc. 7. Rel. 49.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Cuiacius *lib. 13. obseruat. 13. & lib. 21. obseruat. 2.* Hotomanus *lib. 1. obseruat. 2.* Mercerus *lib. 2. opin. 24.* asserunt enim, actionem tutelæ non solum de dolo, & lata culpa, sed etiam de leui etiam culpa competere, *l. 23. ff. de reg. iur.* Atqui hæc actio tutelæ in hæredes est transitoria, vt quæ ex quasi contractu descendat, & rei sit persecutoria *§. 1. de perpet. & temp. act.* Hinc itaque dicendum videtur, hæredes quoque tutoris de leui culpa conueniri posse.

2. Accedit, quod cum hæredes tutoris de dolo defuncti, adeoque de eius delicto conueniantur, multo facilius de leui culpa conueniri possint.

3. Idem confirmat *l. 4. §. 1. ff. de fideius.* vbi Vlpianus *negligentia, aut planè propria heredi non imputabitur*, ex quo Cuiacius, ergo tutoris negligentiam heredi imputari colligit.

4. Verùm negatiuam sententiam sustinet Ant. Fabri *lib. 1. coniect. 12.* asserens, hæredem tutoris de lata solum culpa, non etiam de leui teneri.

5. Primò, hoc si quidem expressè Vlp. confirmat in *l. 4. ff. de magistr. conuen.* vbi asserit, Hæredem tutoris negligentia nomine non teneri, per negligentiam autem nil aliud, quàm culpam leuem intelligit.

6. Respondet Cuiacius, quod Vlpianus dicit hæredem tutoris non teneri negligentia nomine, id non de negligentia tutoris, sed de propria ipsius hæredis negligentia exaudiendum. Verùm præterquam quòd hoc diuinatorium sit, refellitur etiam eò, quod hæredem tutoris similem dicit Vlp. heredi Magistratus, atqui Magistratus hæredi nulla potest esse propria culpa in eo quod non idoneè satis datum sit; relinquatur itaque, quod hæres negligentia tutoris nomine non conueniatur: Accedit, quod longè facilius quis de propria culpa

De paruitate Materiae. Resol. XXVIII. 47

culpa, quam de aliena tenentur: Si itaque, vt Cuiacius concedit, haeres tutoris non tenetur de culpa propria, multo minus conueniri potest de culpa aliena, tutoris videlicet.

7. His adde, quod Iurifconsultus subiciat heredem culpa dolo proxima succedaneum non esse, quibus verbis luculenter Vlp. significat sibi de culpa ipsius tutoris, ac magistratus, in quam heredes illorum succedant, sermonem esse.

8. Secundò, de qua culpa heredes Magistratum tenentur, de eadem, & heredes tutorum conueniri queunt; Si quidem ab herede tutorum ad heredem Magistratum, & vice versa quoad propositum bonum, ac validum argumentum duci probat. l. 4. & l. 1. ff. de magistr. Conuenien. Atqui haeres Magistratus de culpa solum lata conueniri potest. l. 1. c. de magistratibus conuenien. in qua Alexander Imperator in heredes magistratus, cuius non lata culpa pupillo non sit idonee cautum, ait non solere actionem dari, & in l. 4. ff. cod. dicitur heredem Magistratus in culpa dolo proxima, hoc est in latam culpam succedere.

9. Et in l. 6. ff. cod. tit. heredem Magistratus teneri, si tanta fuerit Magistratus culpa, vt omnem cautionem omittet. Item non alias in heredem actionem dandam, quam si euidenter Magistratus cum minus idoneis fideiussores contrahant: Quocirca, & tutorem heredes non de alia, quam de lata culpa conueniri poterunt.

10. Et ego quidem huic sententiae adhaereo, & ad primum respondeo, actionem tutelae directam quidem dari in heredes, sed aliter atque in ipsos tutores, id quod expresse probat. l. 4. ff. de magistr. conuenien. vbi Iurifconsultus heredes Magistratus aliter teneri ait, quam ipsos Magistratus: Hos teneri etiam negligentia nominat illos vero non item: At heredibus Magistratus comparari heredes tutoris docet in eadem l. Vipianus; & nos idem ostendimus supra; Quare, & heredes tutorum aliter tenebantur, atque ipsi tutores: Hi quidem etiam de leui culpa; illi vero de dolo solum, & lata culpa.

11. Ad secundum respondeo, non sequitur teneri de dolo, & lata culpa, & teneri de leui, quia longe plus, est de leui culpa teneri, quam de dolo, & lata culpa; Sic depositarius de dolo, & lata culpa tenetur, non tamen tenetur de leui culpa. l. 5. ff. commod. l. 1. ff. depositi.

12. Ad postremum respondeo, quando in d. l. 4. §. 1. scribit Vlp. negligentiam propriam heredi tutoris non imputari, exinde non recte inferri, ergo negligentiam tutoris imputari heredi.

Et ideo nostram sententiam praeter Doctores citatos tenet etiam Vurumserus in nucleo iuris controuers. lib. 1. tit. 26. contr. 5.

13. Nota, quod in contractibus, aliisque negotiis interdum dolus (sub quo, & lata culpa continetur) interdum lenis, interdum vero leuissima culpa praestanda venit, nimirum quatenus vnus, vel alterius, vel vtriusque utilitas versatur. Dolus, & lata culpa praestantur in deposito, quoniam sola deponentis non depositarii in eo vertitur utilitas. Culpa leuis praestatur in empto, in locato, in dote, in pignore, & in societate, cum in iis vtriusque versetur utilitas diligentia siue leuissima culpa (quae duo sibi inuicem opponuntur) est praestanda in commodato, quippe solius commodantis hic utilitas versatur, veluti differentiam hanc ponit Caius I. C. in l. si vt certo §. §. nunc videndum est 2. ff. com-

modar. & Vlp. I. C. in l. contract. 23. ff. de regn. iuris.

14. Hoc supposito, tutorem teneri de dolo lata, & leui culpa, & ideo Villalob. 10. 2. tr. 29. diff. c. 7. n. 10. sic ait, [Ere officio de tutor, y curador no se haze de bal. de, que lleuan suprecio por ello, y es cierto que le pueden llevar, y assi como este quasi contracto viene a ser. prope fer en fauor de ambos, quando las cosas del menor peccerier por culpa del tutor & curador lata, o leue, estarà obligado a restituy; mas no si fuesse por culpa leuissima, conforme alo que se dixo arriba, donde queda esto declarado. Ita Villalob. cui adde Machadam ad lin. 5. tom. 2. part. 7. tr. 8. document. 3. n. 4. Pagnon de contract. lib. 1. c. 13. n. 28. & 29. Rebellium part. 2. lib. 17. quest. unica num. 17. Vallosum in praxi partit. cap. 8. num. 18.

15. Itaque tutor, seu curator post rationes officij redditas si fidelis deprehensus fuerit, debetur ei praemium, quod in quibusdam locis est vigesima pars reddituum bonorum omnium minoris, in aliis autem decima pars.

16. Si autem tutor, & curator, cum tenerentur negotiari omiserunt, possunt pupilli ab eis accipere §. pro 100. Ita Hermaus Bulembaum in medulla Theol. moral. lib. 2. tr. 5. §. 7. pr. c. 4. dub. 1. n. 11. & Emanuel Sa verb. curator. n. 1.

RESOL. XXVIII.

An in precepto gestandi Tonsuram Clericalem deus paruitas materia?

Et quid, si in Sacris ordinibus initiatus Tonsuram non deserat, an peccet, & quid autem si sit tantum in minoribus ordinibus? Ex p. 5. tr. 5. Ref. 60.

§. 1. **A**liqui, vt Panormitanus c. 4. de vita & honestate Clericor. indistinctè affirmant peccare mortaliter Clericos Tonsuram non gestantes, cui sententia videtur fauere Richardus in 4. dist. 24. art. 1. §. 1. docens grauitè peccare eum, qui scienter ordinatur sine corona, quia in cap. si quis dist. 23. praecipitur sub poena excommunicationis.

2. Sed Henriquez lib. de Ordin. c. 11. §. 1. tenet absolute negatiuam sententiam, & Caiet. in sum. ver. peccata Clericorum, tenet id non esse mortale, secluso contemptu, & contumacia, quia in iure Canonico haec obligatio, vt patet, non praecipitur sub verbis indicantibus grauem obligationem.

3. Verùm mihi placet media sententia, Dico igitur peccare mortaliter sacris Ordinibus initiatum, si Tonsuram non deserat, secus autem si sit in minoribus Ordinibus. Ita Sorus in 4. dist. 24. q. 2. art. 8. concl. 2. Syluester ver. Clericor. 2. §. 2. Armillia eodem ver. n. 11. Angelus eodem ver. 4. n. 1. & alij.

4. His suppositis respondeo ad quaesitum praesentis resolutionis affirmatiuè, cum Iacobo Granado de Sacram. in 3. part. contr. 9. tract. 4. disp. 3. n. 8. vbi si ait. Vnus coronae tanquam rei magni momenti est antiquissimus, & in iis qui Ordinem sacrum receperunt, vsu receptissimum gestare Tonsuram, adeo vt vix sine graui scandalo omitti possit, quae sanè indicant rem hanc non esse leuis momenti, nec solum obligare sub veniali, non tamen iudicari debet lethale peccatum, si per vnum, aut paucos dies non gestaretur corona. Ita ille, & ego.

Sup. hoc sit pra in Ref. 21. §. At haec & in Ref. 25. §. Nec obstat. prope finem, à vers. Atque, & ex Ref. 26. vide §. verom communis. ad lin. 5.

Sup. hoc sit tom. 2. tr. 5. Ref. 117.

Sup. hoc in Ref. praeterita §. Secundo, de quo ad litem.

Sup. hoc in Ref. 24. leg. §. Sed his §. graue & ver. Haec concullo. & alia Ref. non not. Legantur ex d. l. 3. §. Non item deserantur & aliam eius.

In indice primo huius Tom. 8. Lege Apendicem ad hunc Tract. 3. Vbi inuenies alias plures Diff. mistas, & dispersas per alios Tom. Tract. & Ref. quae simul pertinent ad hunc Tract. 3. de paruitate Materiae.

TRACT.